

10 οικονομία/ρεπορτάζ

Η φορολόγηση των εκπομπών ρύπων λύση στην υπερθέρμανση του πλανήτη

Ο... πράσινος φόρος θα μας σώσει

«Πράσινο φόρο» στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων προτείνει ο γνωστός Αμερικάνος οικονομολόγος Richard N. Cooper για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών,

Της
Σοφίας
Θεοδοσίου

αλλά και την ταυτόχρονη ενίσχυση των εθνικών οικονομιών. Είναι πλέον γεγονός πως η σύνοδος της Κοπεγχάγης για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών έχει αποτύχει, αφού οι χώρες δεν κατέληξαν σε συμφωνία: οι αναπτυσσόμενες χώρες αρνούνται να μειώσουν τις εκπομπές ρύπων, φοβούμενες πως κάτι τέτοιο θα απειλήσει την οικονομική τους ανάπτυξη, και ζητούν μεγάλες χρηματοδοτήσεις από τις ανεπτυγμένες χώρες για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Οι ανεπτυγμένες χώρες, από την άλλη, δεν είναι διατεθειμένες να παράσχουν στις αναπτυσσόμενες τα υπέρογκα ποσά που ζητούν. Η αποτυχία στην Κοπεγχάγη ήταν λοιπόν μονόδρομος... Τι, λοιπόν, μπορεί να γίνει απ' εδώ και πέρα για την αποφυγή της περαιτέρω υπερθέρμανσης του πλανήτη, αφού οι συνέπειες μιας τέτοιας εξέλιξης θα είναι αναπολόγητες;

Ο Richard N. Cooper βρέθηκε στην Κύπρο την προηγούμενη βδομάδα για να συμμετάσχει στο συνέδριο "Ενέργεια, Νερό και Κλιματική Αλλαγή στη Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή", που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Κύπρου, όπου και εκφώνησε ομιλία με τίτλο "Σκέψεις για την Κοπεγχάγη: Πού οδεύει η πολιτική για τις κλιματικές αλλαγές;". Ο "παιδί" μίλησε με τον Richard N. Cooper, ο οποίος παρουσίασε τις δικές του προτάσεις, ως οικονομολόγος, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.

Γιατί απέτυχε η Κοπεγχάγη

Σύμφωνα με τον Richard N. Cooper, η σύνοδος στην Κοπεγχάγη ήταν καταδικασμένη ν' αποτύχει: η κάκιση οργάνωσης και η αναποτελεσματική διαδικασία, η οποία επέτρεπε, λόγω χάρη, "σε μια χώρα 12.000 κατοίκων όπως το Μπαλού να καθυστερήσει τον κόσμο για μισό μέρο", η πεπαλαιωμένη ατζέντα, που δεν έχει αλλάξει εδώ και 35 χρόνια, και, κατ'επέκταση, η λανθασμένη αντίληψη της συνόδου, οδήγησαν σε αδιέξοδο. "Έτσι, οι περίπου 77 αναπτυσσόμενες χώρες παρουσίασαν μεν τα αιτήματά τους, το βρήκαν όμως αδύνατο να διαπραγματευτούν, αφού η ίδια η αμεταρτησία της συζήτησης, η οποία στηριζόταν στη μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικών αερίων, δεν τ'εβρίσκε σύμφωνες".

Πού βρίσκεται το πρόβλημα, σύμφωνα με τον κ. Cooper; Στο ότι όλες οι συζητήσεις για την κλιματική αλλαγή αναφέρονταν σε στόχους, αλλά ποτέ σε δράσεις. "Έτσι, οι διαπραγματευόμενοι κινούνταν πάντα στο πλαίσιο μείωσης των εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων, κάτι όμως που πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η Κίνα, η Ινδία, η Ινδονησία και Βραζιλία, δεν πρόκειται να δεχτούν, διότι πιστεύουν πως κάτι τέτοιο θα επηρεάσει την οικονομική τους ανάπτυξη. Αυτές οι χώρες όμως - και ιδιαίτερα η Κίνα που τα τελευταία τρία χρόνια ξεπέρασε τις ΗΠΑ

σε εκπομπές ατμοσφαιρικών αερίων - είναι απαραίτητο να συμμετάσχουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, αλλιώς καμιά προσπάθεια δεν θα έχει αποτέλεσμα. Αν, λοιπόν, δεν αλλάξει ο προσανατολισμός των συζητήσεων προς συγκεκριμένα σχέδια δράσης κι όχι γενικόλογους στόχους, τότε και η σύνοδος στο Μεξικό σε λίγους μήνες είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Πράσινο φόρος

Σύμφωνα με τον Richard N. Cooper, για να ευοδώσουν οι προσπάθειες για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να αρχίσουμε να κινούμαστε σε ένα πλαίσιο δράσεων και όχι στόχων. Τότε, αφού οι χώρες θα έχουν δεσμευτεί για συγκεκριμένες δράσεις, δεν θα υπάρχει ασάφεια ως προς το τι πρέπει να κάνουν.

Πιο συγκεκριμένα, εκτός από τη γενική διαπίστωση πως οι θέσεις μονάχα στόχων οδηγεί μόνιμως σε αδιέξοδο, ο κ. Cooper προτείνει και συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες πιστεύει πως μπορούν να γίνουν αποδεχτές από όλες τις χώρες και οι οποίες βοηθούν στη μείωση των εκπομπών ρύπων. Ο Αμερικανός οικονομολόγος, λοιπόν, πιστεύει πως πρέπει να επιβληθεί κάποιος φόρος ή χρέωση για τις εκπομπές ρύπων. Ένας "πράσινος φόρος" για όλες τις εκπομπές, σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες, και κυ-

ρίως σ' αυτές που εκπέμπουν τις μεγαλύτερες ποσότητες.

"Πρόκειται για το απλούστερο στην εφαρμογή του σχέδιο δράσης. Δεν λέω ότι η επιβολή μιας τέτοιας φορολογίας θα είναι εύκολη. Ούτε και στη χώρα μου, τις ΗΠΑ, η ιδέα της επιβολής πράσινου φόρου για τον άνθρακα έχει γίνει ακόμη αποδεκτή. Είναι μεν πιο αποδεκτή απ' ό,τι πριν δέκα χρόνια, έχουμε ακόμη όμως μακρύ δρόμο συζητήσεων να διανύσουμε".

Τα έσοδα στα κράτη

Ναι, αλλά η χώρα (και κυρίως τα αναπτυσσόμενα κράτη που φοβούνται για τη τροχιά στην ευημερία τους) θα δεχτούν ένα τέτοιο μέτρο;

Ο κ. Cooper έχει την απάντηση: η κάθε χώρα θα κρατά τις εισπραξίες από τον πράσινο φόρο. "Έτσι, ο φόρος αυτός θα αποτελέσει πηγή εσόδων για κάθε κράτος που καταναλώνει ορυκτά καύσιμα, τουλάχιστον για μερικές δεκαετίες. "Σε αυτό το μέτρο σίγουρα θα συναινέσουν τουλάχιστον οι υπουργοί Οικονομικών ανά το παγκόσμιο, αφού όλες οι χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Σαουδικής Αραβίας) χρειάζονται τα έσοδα!"

Έπειτα, δεδομένου ότι προτεραιότητα των αναπτυσσόμενων κρατών δεν είναι η κλιματική αλλαγή αλλά η ευημερία τους, πρέπει αυτές να πειστούν πως ο πράσινος φόρος δε θα αποτελέσει απει-

λή για την ανάπτυξη τους. "Έχω ήδη κάνει μια ανάλυση για την περίπτωση της Κίνας και μελέτησα τις συνέπειες στη βιομηχανία της από την επιβολή φόρου στη χρήση ορυκτών καυσίμων. Κατέληξα ότι ένας τέτοιος φόρος δεν επηρεάζει απαραίτητα την ευημερία και την ανάπτυξη της. Αν ακολουθηθούν οι σωστές πολιτικές, τότε οι συνέπειες θα είναι από ουδέτερες έως πολύ θετικές".

Επένδυση των εσόδων

Πώς, όμως, θα διασφαλιστεί ότι η κάθε χώρα θα ακολουθήσει τις ορθές πολιτικές επένδυσης των εσόδων της από την πράσινη φορολογία; "Σίγουρα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ότι τα έσοδα από τη φορολογία δεν θα χρησιμοποιούνται για να υποβάλουν τη συμφωνία για μείωση των ρύπων", επεσήμανε ο κ. Cooper. Και η χρήση τους, δηλαδή, θα είναι... πράσινη!

"Βέβαια, αν επενδύσουν στο στρατό, τότε σίγουρα δεν θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη της χώρας τους και τα έσοδα από τους φόρους δεν θα αποδεχτούν χρήσιμα ούτε βοηθητικά. Αν όμως τα επενδύσουν, λόγω χάρη, στη γεωργία, τη γεωργική έρευνα, τη διάδοση της γεωργίας - ένας τομέας όπου σήμερα δεν δίνεται ιδιαίτερη σημασία από το κεντρικό κράτος και υποτιμάται - τότε η ανάπτυξη θα είναι πολύ θετική. Το πώς θα επενδυθούν τα έσοδα είναι, λοιπόν, μια

σημαντική (αν και όχι η μόνη) συνιστώσα".

'Ιση φορολογία

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή λειτουργία ενός τέτοιου μέτρου και την αποφυγή δυάρεστων συνεπειών και αντιδράσεων είναι η επιβολή ίσης φορολογίας σε όλες τις χώρες: όπου κι αν βρίσκονται, να πληρώνουν τον ίδιο φόρο για ορυκτά καύσιμα (συμπεριλαμβανομένου του άνθρακα). "Εξάλλου, όπου κι αν εκπαιθείται το διοξείδιο του άνθρακα, θα έχει το ίδιο κόστος για την ανθρωπότητα ανά το παγκόσμιο".

Έτσι, δεν θα επηρεαστεί καθόλου το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Είτε παράγει ασφάλι στην Κίνα, την Κορέα ή τις ΗΠΑ, πρέπει να πληρώσει την ίδια χρέωση στον άνθρακα. Οπότε, οι συνέπειες στον ανταγωνισμό θα είναι εντελώς ουδέτερες. "Και αυτό είναι πολύ σημαντικό, αφού η εναρμονισμένη χρέωση στον άνθρακα θα εξουδετερώσει τον αθέμιτο ανταγωνισμό".

Σύμφωνα με τον κ. Cooper, με την υφιστάμενη πολιτική μείωσης των εκπομπών ατμοσφαιρικών αερίων, τόσο στην ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ, παρατηρούνται ανισότητες. "Τα μέχρι τώρα κριτήρια κατανομής των αδειών εκπομπής ρύπων (οι αδειες διαμοιράζονταν ανάλογα με τη χώρα) - βάζει μελέτες που έχω κάνει για τις δέκα μεγαλύτερες χώρες της ΕΕ και την προώθηση της βιομηχανίας - προέφεραν μια καλυμμένη "κρίση" σε κάποιες βιομηχανίες, και κυρίως στις βιομηχανίες ασιαιού". Οπότε η επιβολή μιας τέτοιας φορολογίας θα λειτουργήσει εξισορροπτικά για τον ανταγωνισμό μεταξύ των βιομηχανιών.

"Από την άλλη, διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (μεταξύ τους και η Γαλλία) υποστηρίζουν ότι η ΕΕ πρέπει να θεσπίσει αυστηρότερες κανονιστικές και να περιορίσει τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Πρόκειται για μια ιδέα που στηρίζεται σε νόμο που γεννήθηκε στις ΗΠΑ (αν και δεν έχει ακόμη ενταχθεί στην εθνική νομοθεσία), η οποία όμως πιστεύω ότι είναι εξαιρετικά επικίνδυνη για όλο τον κόσμο".

Ποιος θα επιβαρυνθεί;

Αν και εναπομένει στην κάθε χώρα να αποφασίσει σε ποιον θα επιβάλει την πράσινη φορολογία, ο κ. Cooper πιστεύει πως αυτή πρέπει να επιβληθεί όπου είναι διοικητικά ευκολότερο. Και δίνει κάποια παραδείγματα:

"Όσον αφορά τους ρυτίπους που παράγει η καύση πετρελαίου, εγώ θα φορολογήσω τα διυλιστήρια. Για το φυσικό αέριο, θα φορολογήσω στα φυσικά αέρια σταθμούς άντλησης φυσικού αερίου και τους αγωγούς μεταφοράς του. Όσον αφορά το κάρβουνο, θα φορολογήσω τους υπευθύνους των ορυχείων - δεδομένου ότι δεν έχει πολλά ορυχεία μια χώρα. Για την Κίνα όμως, λόγω χάρη, η οποία έχει 30.000 ορυχεία και όπου το κάρβουνο χρησιμοποιείται κυρίως για την κίνηση των τρένων το κάρβουνο, θα φορολογήσω στις σιδηροδρομικές αρτηρίες".

Είμαι σίγουρος πως στο τέλος είναι ο ίδιος πολιτής που θα πληρώσει, έστω κι έμμεσα μέσω των αγαθών που αγοράζει, αφού οι εταιρείες θα αυξήσουν την τιμή των προϊόντων τους για να μην επιβαρυνθούν το κόστος της νέας φορολογίας.

'Όσο καθυστερούμε, τόσο αυξάνεται το κόστος

"Όπως παραδέχεται ο Richard N. Cooper, αν και ο ίδιος δεν πιστεύει ότι ο πλανήτης κινδυνεύει από τις κλιματικές αλλαγές, η προσαρμογή στις νέες κλιματικές συνθήκες είναι δαπανηρή. Αν λοιπόν πάρουμε από τώρα μέτρα για να αποφεύγουμε την ανάγκη μεγάλης προσαρμογής, μειώνοντας δηλαδή τις συνέπειες στο κλίμα, οι οικονομικές δαπάνες θα είναι σημαντικά λιγότερες. "Μια διεθνής συμφωνία λοιπόν που θα βάλει ένα φρένο στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων θα μειώσει το κόστος από την κλιματική αλλαγή. 'Όσο δεν παίρνουμε μέτρα και δεν βρι-

σκομμε λύσεις, το κόστος της κλιματικής αλλαγής όλο και θ' αυξάνεται, επειδή ακριβώς θα μεγαλώνουν τα προβλήματα που θα πρέπει να διορθώσουμε".

Η ανάγκη άμεσης δράσης, επομένως, είναι επακτακτική. "Πρέπει όμως να εισηγηθούμε την ανάγκη μεγάλης προσαρμογής, συνεχίζει ο κ. Cooper, "ότι μερικά από τα μέτρα που προτείνονται από τους επιστήμονες είναι ιδιαίτερα δαπανηρά. Άρα, πρέπει να συγκρίνουμε το κόστος της μείωσης των ρύπων (αν δε θέλουμε να πάρουμε άλλα, πιο δαπανηρά μέτρα) με το κόστος της προσαρμογής στις νέες συνθήκες αργότερα".